

Гайдук Л.П.,

Кужелева Л.М.

Запорізький державний

медичний університет,

м. Запоріжжя, Україна

gayduk.lp@zsmu.zp.ua

ЧИТАННЯ ЯК ВИД МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Програма з української мови як іноземної передбачає формування чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання, письма.

Розглянемо один з видів мовленнєвої діяльності – читання. Вміння читати правильно й ефективно необхідно для іноземних студентів, які будуть навчатися у закладах вищої освіти і будуть знайомитися з науковою літературою за фахом.

З точки зору психологів «читання» – це складний вид мовленнєвої діяльності, в основі якої лежить алгоритм читання, певна послідовність розумових дій, які спрямовані на вилучення та розуміння інформації, що міститься у письмовому тексті. Розуміння інформації забезпечується у тому випадку, якщо читець опанував технікою читання, тобто уміє встановлювати звуко-буквені відповідності, володіє фонетичною структурою слова, його фонемним складом і ритмічними структурами, навичками злитної вимови слів і синтаксичного членування речень.

Формування основних навичок техніки читання здійснюється на початковому етапі вивчення мови. Але вміння читати уголос не переходить у вміння читати «про себе», тому що зріле читання характеризується саме цим умінням. Читання уголос здійснюється індивідуально, хором, в особах тощо.

Читання про себе полягає у тому, щоб виключити зовнішнє читання у голос і до мінімуму скоротити внутрішнє, домагаючись візуального читання, тобто «читання очима».

Сформованість навичок візуального читання характеризується трьома факторами: зменшенням числа зупинок на одному рядку, скороченням тривалості зупинок і скороченням числа повторювального читання.

Розуміння прочитаного – складний мисленнєвий процес, який обумовлений не тільки розшифровкою інформації, яка міститься у тексті, але і використанням попереднього досвіду і знань читця. Розуміння тексту іноземною мовою ускладнюється тим, що читець повинен фіксувати увагу не тільки на змісті тексту, але і на способах його мовного оформлення.

Пристаючи до роботи з формування навичок правильного читання, студентам рекомендується читати текст не вголос, а про «себе», сприймати кожне речення смисловими блоками, а не окремими словами, намагатися прогнозувати наступні елементи інформації, визначати значення невідомих компонентів тексту на основі мовної здогадки.

Особлива увага звертається на формування у студентів навичок і умінь синтагматичного членування речень, оскільки вміння правильно поділити мовний потік на синтагми – це одна із умов гарної техніки читання і розуміння тексту.

Для формування навичок і умінь синтагматичного членування речень студентам пропонується комплекс вправ, які формують спостереження і аналіз синтагм, навчають диференціювати синтаксичні групи речень тощо.

Сформованість навичок синтагматичного членування тексту полегшують сприйняття його змісту, надають можливість перейти до наступного етапу навчання читання. Вправи, які виконують студенти, спрямовані на аналіз змістовної сторони тексту, мовної структури тексту, що значно полегшує сприйняття інформації.

Ефективність навчання читання багато в чому залежить і від самих навчальних текстів.

Отже, у першому семестрі перед викладачем стоїть задача – навчити іноземного студента розпізнавати, розрізняти і правильно озвучувати букви, інтонувати речення, синтагми, невеликі тексти як під час читання уголос, так і про себе.

Наведемо приклад роботи з текстом «Моя група», який пропонується студентам після вивчення фонетичного курсу (32 години).

Передтекстові завдання

Завдання 1. Прочитайте словосполучення. Зверніть увагу на використання присвійних займенників.

Мій клас, моя група, мій стіл, мій товариш, наш викладач, моя рідна країна.

Завдання 2. Замість крапок вставте в потрібній формі присвійні займенники.

... тато, ... сестра, ... будинок, ... брат, ... вікно, ... мама, ... товариш, ... подруга.

Завдання 3. Прочитайте текст, дайте відповідь на запитання.

Моя група

Це мій клас. Тут моя група. Ось мій стіл. Це моя подруга Фатіма. Вона сидить поруч. А там мій товариш Юнесс. Ось наш викладач. Прямо – дошка. Там дата, фраза, нові слова.

Тут мапа. Ось Україна. Там Київ. А там Марокко. Це моя рідна країна. Там моє рідне місто, мій будинок. Там моя мама, мій тато, мій брат, мій товариш і моя подруга.

Запитання:

1. Це клас?
2. Тут твоя група?
3. Юнесс і Фатіма – твої друзі?
4. Марокко – твоя країна?
5. Хто там?

Незважаючи на невеликі за обсягом тексти, іноземні студенти, які тільки-но притупили до вивчення української мови як іноземної, відчувають труднощі

під час читання. Тому формування прогнозування, здогадки, знаходження опорних слів тощо допомагає подолати мовні та смислові труднощі. На підсумковому контролі студент повинен прочитати текст, знайти інформацію на задану тему, розповісти її, дати відповіді на запитання викладача.

У другому семестрі тексти ускладнюються, їхній обсяг збільшується. Студентам пропонуються вправи на пошук як головної думки тексту, так і його деталей. поділ на абзаци, тобто визначити послідовність подій тощо. Щоб зацікавити іноземного студента, мотивувати його до читання текстів, особливо з наукового стилю мовлення, виникла потреба у підготовці матеріалів нового формату – дистанційний онлайн-курс, який дозволить реалізувати означену мету. Також важливо на довузівському етапі сформувати вміння самостійної роботи у процесі читання. Ось чому Онлайн-курс для має практичну цінність для іноземних студентів довузівського етапу підготовки.

Література:

1. Карпенко С.Д. Формування навички читання та розуміння україномовного тексту у студентів-іноземців. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Аактуальні проблеми викладання української мови як іноземної. Біла Церква : БНАУ, 2019. 27-30 с.
2. Читаємо і говоримо українською мовою : збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна» / уклад. : Л. П. Гайдук, І. В. Давидова. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. – 128 с.